

ГЛАВА 6 “ПОЛИТИКА НА КОНКУРЕНЦИЯТА”

I. Общи положения за ЕС

1. История

Политиката в областта на конкуренцията е обхваната от преговорна глава 6. Тя се основава на конкретни членове на ДЕО, както и на вторичното законодателство в областта, а именно: държавни монополи с търговски характер - чл. 31, правила спрямо предприятията - чл. 81 до 85, публични предприятия и предприятия със специални и изключителни права, правила спрямо държавните помощи, чл. 87 – 89. В обсега на главата попада и контрола върху сливанията на база действащите в Общността правила.

Глава “Конкуренция” е една от комплексните в преговорите с ЕС. Обвързана е с редица от останалите преговорни глави – “Свободно движение на стоки”, “Земеделие”, “Транспортна политика”, “Данъчна политика”, “Енергетика”, “Индустриална политика”, “Телекомуникации и информационни технологии”, “Регионална политика и координация на структурните инструменти”, “Околна среда” и “Митнически съюз”. В този смисъл съвсем не е случайно, че от технологична гледна точка преговорите по глава “Конкуренция” биват финализирани обикновено в края на целия комплекс преговори по т. нар. “технически глави”. Общите правила в областта на “Конкуренцията” имат за цел запазването и развитието на условията за ефективна конкуренция в рамките на Общия пазар, чрез оказване на въздействие върху структурата на пазарите и поведението на пазарните субекти. Съответно всяка страна - кандидат за член на ЕС, следва да отговаря на тези условия, като въведе в националното си законодателство нормите от *acquis* и обезпечи тяхното ефективно прилагане.

2. Принципи

В областта на политиката по конкуренцията от държавите кандидатки за членство се изисква да имат прието вътрешно законодателство, отразяващо принципите на *acquis*, установени национални органи с компетенции в областта на конкуренцията, които да прилагат законодателството, както и да имат съответната практика във всички области на политиката по конкуренцията. Тези изисквания произхождат от основните критерии от Копенхаген по отношение на политическите и икономическите стандарти за разширяването на общността.

3. Цели и задачи

Политиката в областта на конкуренцията, прилагана от Комисията, компетентните органи и съдебните власти в държавите-членки на ЕС, има за цел запазването и развитието на условията за ефективна конкуренция в рамките на Общия пазар чрез оказване на въздействие върху структурата на пазарите и поведението на

пазарните субекти. Необходимостта фирмите да се конкурират насърчава новаторството, намалява производствените разходи, увеличава икономическата ефективност и в крайна сметка повишава конкурентноспособността на европейската икономика, особено спрямо основните ѝ търговски партньори. Следователно, фирмите, стимулирани от конкуренцията, предлагат продукти и услуги, които са конкурентни по цена и качество.

Критериите, които ЕС прилага при оценката на степента на готовност на съответната страна по Глава 6 “Политика на конкуренция“ най-общо се свеждат до следното:

- наличие на напълно хармонизирано законодателство в областта на конкуренцията;
- административен капацитет на органите с компетенции в областта на антиitrusta и контрола на държавните помощи;
- съответстващо на *acquis* правоприлагане, както в областта на антиitrusta, така и на контрола върху държавните помощи.

Целта на покриването на изброените критерии е още в периода преди присъединяването, предприятията и държавните органи да са привикнали към дисциплина в областта на конкуренцията, като тази в Общността.

За разлика от останалите преговорни глави, които могат да бъдат затворени при поети ангажменти за хармонизиране на съответното законодателство, изискване към страните-кандидатки по глава “Политика на конкуренцията” е да имат прието законодателство, напълно хармонизирано с *acquis* и съответстващо на *acquis* правоприлагане. Този критерий за оценка е приложен при преговорите с 10-те нови членки на ЕС.

4. Раздели

В структурата на глава 6 влизат: забрана на споразумения, ограничаващи конкуренцията и на злоупотреби с доминиращо положение на пазара, контрол върху сливанията и обединяването на предприятията с цел създаване на господстващо положение, контрол върху отпускането на държавни помощи, либерализация на монополни отрасли.

Преговорната глава включва следните основни сфери:

Забрана на споразумения, които ограничават конкуренцията и на злоупотреби с господстващо положение на пазара (чл.81, чл.82 ДЕО и вторично законодателство);

Някои споразумения между предприятията нарушават конкуренцията. Най-разпространеният пример за това са ценовите картели, при които дадени фирми фиксират съвместно ценовите нива. Така потребителите биват лишавани от възможността да се възползват от конкуренцията между доставчиците и да платят конкурентни цени. (пример: двама производители на захар и двама търговци на захар във Великобритания са приели съгласувана стратегия за увеличаване на цените на пазара на захар. В резултат на това споразумение покупните цени за крайните

потребители стават по-високи, отколкото биха били в условията на свободната конкуренция. Ето защо Европейската комисия забранява споразумението и налага на фирмите глоби в размер на повече от 50 милиона евро.)

Други споразумения имат за цел или резултат фиксиране на определени условия за функциониране на пазарите (пример: разпределяне на пазара между определени производители). Гражданите имат сериозни основания да бъдат загрижени от подобни споразумения, тъй като те водят до повишаване на цените, ограничаване на предлагането на стоки и услуги или до неизгодни търговски условия. Затова споразуменията от този тип са забранени в ЕО.

Контрол на концентрациите между предприятията, които създават или укрепват господстващо положение на пазара (Регламент 139/2004 и вторично законодателство по приложението му);

Когато дадени фирми концентрират стопанската си дейност чрез сливане, придобиване на контрол или създаване на съвместно предприятие, това обикновено има положително влияние върху пазарите. Обединяването на действията на предприятията дава възможност те да постигнат допълнителен ефект в множество сфери, например в развойната дейност и в разработването на нови продукти, а понякога за осъществяване на реструктуриране. Това може да намали производствените разходи или разходите по дистрибуция на новата компания и тя да стане по-ефективна на пазара.

Концентрации, които създават или укрепват господстващо положение обаче, принципно са забранени от Договора за ЕО, за да се предотвратят произтичащи от тях злоупотреби. Мотивът за това е, че всички участници на пазара, и по-специално потребителите, биха загубили от възникването на монополни структури, тъй като съществуването им създава възможност за налагане на по-високи цени, ограничаване избора на потребителите на стоки и услуги, както и за недостатъчно технологично обновление.

Контрол върху отпускането на държавни помощи, които възпрепятстват конкуренцията в рамките на Общността (чл. 87, чл. 88 ДЕО и вторично законодателство);

Държавните помощи, които нарушават конкуренцията в рамките на Общността, са забранени. Поставянето в по-благоприятно положение на дадени фирми или стоки за сметка на други или на продукти е сериозна пречка пред нормалните сили на конкуренцията. В някои случаи обаче, Европейската комисия може да прилага изключенията, предвидени в ДЕО и като отчете благоприятното влияние на дадена схема за държавна помощ по отношение на целия ЕС, да разреши отпускането на държавни помощи, които са оправдани от гледна точка например на регионалното развитие или на провеждането на политика от общ икономически интерес, като опазване на околната среда, научноизследователска дейност, обучение и др.

Либерализиране на икономиката - държавните органи в държавите-членки могат да предоставят специални или изключителни права на държавни или частни предприятия за извършването на услуги от общ икономически интерес (чл.86 от ДЕО и вторично право по отрасли) като пощенски услуги, превоз на пътници и товари с железопътен транспорт, производство и разпределение на електроенергията. Тези

специални права обаче, не трябва да надхвърлят необходимото за реализирането на тези услуги. В противен случай биха се създали условия, които поставят специализираните предприятия в привилегировано положение по отношение на останалите участници на съответния пазар и до налагане на по-високи цени, по-ниско качество на услугите, изоставяне в технологичното обновление.

Политиката на ЕС в областта на конкуренцията не би била ефективна, ако действията на ЕК за спазване на законодателството не бяха съпътствани от налагане на високи по размер глоби в случай на нарушение. Европейската комисия има власт не само да забрани определено споразумение или да издаде разпореждане за прекратяване на ограничителна практика, но и да санкционира предприятия, които са извършили действия, ограничаващи или нарушаващи конкуренцията.

Всяка държава-членка на ЕС разполага със собствено национално законодателство за защита на конкуренцията и със специализиран орган за прилагане на законодателството.

С новия процедурен Регламент № 1, в сила от 1 май 2004 се въвежда децентрализирано приложение на правилата за конкуренция и се регламентира разпределението на компетенциите по правоприлагането между националните органи за защита на конкуренцията в страните-членки и Европейската комисия, както и отговорностите на националните съдилища по отношение на прякото приложение на правото на Общността.

5. Органи в Европейската комисия

В областта на конкуренцията компетентният орган от страна на ЕК е Генерална дирекция “Конкуренция”, а в определени случаи компетентни са дирекциите “Земеделие” и “Рибовъдство”, както и “Транспорт и Енергетика”.

6. Актуално развитие

Детайли за структурата и дейността на дирекцията са достъпни на адрес:

http://europa.eu.int/comm/competition/index_en.html

II. Преговори на България

1. Начало, развитие и край на преговорите

Преговорите по главата бяха открити през март 2001г. и приключиха в средата на юни 2004 г.. За този период България представи допълнителна информация, в която отговори на въпросите на държавите членки. Поради спецификата на материята глава 6 бе една от последните приключени теми при преговорите.

На Междуправителствената конференция България депозира Позиция за преговори – CONF-BG 29/00, в която декларира, че споделя общите принципи и цели

на Европейския съюз по отношение на политиката на конкуренция, залегнали в Договора за създаване на Европейски съюз и останалите актове, които съставляват правото на ЕС в тази област, че е способна да прилага *acquis*, и не се нуждае от преходни периоди и дерогации.

От началото на преговорите, до приключването им през м. юни 2004 г., България е предоставила следните Допълнителни информации:

1. Допълнителна информация CONF-BG 45/01 депозирана на 16 юли 2001 г.;
2. Допълнителна информация CONF-BG 32/02 депозирана на 19 юли 2002 г.;
3. Допълнителна информация CONF-BG 46/02 депозирана на 11 септември 2002г.;
4. Допълнителна информация CONF-BG 48/02 депозирана на 19 септември 2002г.;
5. Допълнителна информация CONF-BG 5/03 депозирана на 13 май 2003 г.;
6. Допълнителна информация CONF-BG 2/04 депозирана 12 март 2004 г.;
7. Допълнителна информация CONF-BG 8/04 депозирана на 29 март 2004 г.

Окончателната Обща позиция на Европейския съюз – CONF-BG-18/04 е представена на заседание на Междуправителствената конференция за присъединяване на България към ЕС на 14 юни 2004 г. В нея се подчертава значението на изпълнението на поетите в хода на преговорите ангажименти. В тази връзка се заявява, че ЕК ще направи преглед на постигнатото непосредствено преди изготвянето на Редовния доклад за напредъка на България за 2004 г.

При незадоволително изпълнение на поетите ангажименти Глава 6 “Политика на конкуренцията” би могла да бъде отворена отново за преговори.

Наблюдението за напредъка по транспонирането на новоприетото *acquis* и правоприлагането, изпълнението на ангажиментите, по отношение на приложението на ЗДП и ЗЗК, вкл. и по отношение на стоманодобива ще продължи и след приключване на преговорите – до датата на пълноправното членство.

В окончателната Обща позиция ЕС подчертава, че очаква България да продължи да работи усилено: за спазване на задължението за нотифициране пред КЗК на всички бъдещи помощи; за осигуряване на контрол върху кумулирането на различни форми на държавно подпомагане; да гарантира осъществяването на предварителен контрол върху предоставянето на държавни помощи в рамките на приватизационните сделки; и да продължи да предоставя на всеки 6 месеца до датата на присъединяване списък на помощите, които КЗК е оценила като съвместими с *acquis*, с оглед процедурата за съществуващи помощи след присъединяването, предвидена в чл. 88 от ДЕО.

2. Промени в законодателството

Основната законова рамка в областта на конкуренцията обхваща:

- Закона за защита на конкуренцията от 1998 г. и последващите му изменения;
- Закона за държавни помощи, приет през 2002 г.,

- Правилникът за прилагането на ЗДП;
- Наредба № 6 от 2002 г. на министъра на финансите за реда за наблюдение и осигуряване на прозрачност на държавни помощи, изменена и допълнена с Наредба № 3 от 2004 г.;
- Регионална карта на държавни помощи.

В хода на хармонизацията на законодателството държавите членки считат, че България е уеднаквила законодателството си с това на Общността.

Антитръст

България извърши редица промени в Закона за защита на конкуренцията от 1998г., които са в сила от 4.02.2003 г. Законът следва разпоредбите на ЕС в областта на антитръста - забранени споразумения, злоупотреба с господстващо положение и контрол на сливанията. Във връзка със законодателството в областта на антитръста, ЕС отправи препоръка в Общата позиция – CONF-BG 18/04 към българската страна да направи промени в ЗЗК, с оглед адаптиране на разпоредбите при настъпване на пълноправното членство.

Комисията за защита на конкуренцията издаде три Решения - № 44 от 10.04.2001г., № 118 и № 119 от 8.07.2003 г., хармонизирани с: Регламент (ЕС) 2790/1999 за прилагането на член 81, параграф 3 от Договора за категориите вертикални споразумения и съгласувани практики, Регламент (ЕС) 2658/2000 за споразуменията за специализация, Регламент 2659/2000 за споразуменията за изследване и развитие и Указанията на комисията във връзка с прилагането на регламентите.

Предстоящо е приемането на още едно решение за групово освобождаване на споразумения в областта на моторните превозни средства.

Ангажиментът за постановяване на индивидуални решения в съответствие с критериите на *acquis* е постоянен и се спазва от КЗК.

Държавни помощи

България прие Закон за държавните помощи (ЗДП) през 2002 г., който създава добра основа за наличие на дисциплина при предоставяне на държавни помощи, като тази в Общността.

Българската страна изготви Правилник за прилагане на ЗДП (ППЗД), който е напълно хармонизиран с *acquis*. На 4 юни 2004 г. той беше приет от МС и е обнародван в Държавен вестник, бр. 59 от 07 юли 2004 г.

Наредба № 6 от 2002 г. за реда за наблюдение и осигуряване на прозрачност на държавните помощи, изменена и допълнена с Наредба № 3 от 29 март 2004 г., е напълно хармонизирана с Директивата за прозрачност на ЕС.

На 23 март 2004 г. Комитетът за асоцииране България - Европейски съюз прие Решение № 1 за утвърждаване на предложената от България Регионална карта за

държавните помощи. В съответствие с нея цялата територия на България се разглежда като област, идентична на областите на Общността, описани в чл. 87, ал.3, т.(а) от ДЕО, в която е допустима регионална помощ. Най-високият допустим интензитет на регионална помощ, е ограничен до 50% от нетния еквивалент на помощта, като този максимален праг може да бъде увеличен с 15 % брутен еквивалент на помощ, предоставена на малки и средни предприятия.

С оглед изпълнение на ангажмента за привеждане на фискалното законодателство в съответствие със ЗДП и ППЗДП беше извършен преглед, в резултат, на който бяха идентифицирани фискалните мерки, представляващи схеми за предоставяне на държавни помощи. Фискалните мерки, оценени от КЗК като несъвместими с правилата за държавните помощи, бяха приведени в съответствие с *acquis* в началото на юни 2004 г. посредством извършените от НС промени в Закона за корпоративното подоходно облагане, водещи и до промени в Закона за данък върху добавената стойност, Указа за свободните зони и Данъчно-процесуалния кодекс.

С извършените законодателни промени се постигна хармонизиране на фискалните мерки с правилата за държавни помощи посредством:

- привеждането на някои от тях в съответствие с режима за държавни помощи за регионално развитие и стимулиране на заетостта;
- премахването на тези от тях, които въвеждат необоснована от данъчната логика диференциация между отделните предприятия;
- предоставянето на фискални облекчения при наличието на обективни законово определени условия, еднакви за всички предприятия и приложими без възможност за субективна оценка от страна на органа, който ги разрешава.

По този начин България изпълни задълженията си по Европейското споразумение за асоцииране за хармонизиране на българското фискално законодателство с това на Европейския съюз. Промените ще влязат в сила от 1.01.2005г.

3. Промени в администрацията за прилагането на новите закони

Органите компетентни за прилагането на законодателството в областта на конкуренцията у нас са Комисия за защита на конкуренцията и Министерство на финансите като орган за наблюдение и координация на държавните помощи. Съществуващата нормативна рамка ясно разделя и разпределя правата и отговорностите на компетентните органи. Дейността на българската система за мониторинг и контрол на държавните помощи се състои от следните компоненти:

- 1) Контрол върху предоставянето на държавни помощи
 - Комисия за защита на конкуренцията разрешава и контролира предоставянето на държавни помощи;

- Всеки, който възнамерява да предостави или да измени вече предоставена държавна помощ е задължен предварително да уведоми Комисия за защита на конкуренцията;
- Комисията образува производство по постъпило уведомление, по писмен сигнал на конкурентно предприятие, чиито интереси са засегнати или има опасност да бъдат, или по собствена инициатива;
- Комисията се произнася с решение по случая, че няма наличие на държавна помощ или, че помощ е налице, но тя е съвместима, несъвместима или подлежи на одобрение под условие.

До датата на присъединяването към ЕС оценката и контрола на съвместимостта на държавните помощи ще бъдат осъществявани от Комисията за защита на конкуренцията, а след тази дата правомощията са изключително на Европейската комисия.

2) Наблюдение на държавните помощи

Отговорният орган е министерство на финансите, имащо отговорности в областта на:

- осъществяване на координация на помощите на всички нива;
- осигуряването на наблюдение и прозрачност на държавните помощи на национално, областно и общинско равнище;
- подготовка и представяне на консолидиран годишен доклад за държавни помощи;
- поддържане на регистър на държавни помощи, в т. ч и на минималната помощ;
- осъществяване на ex-post контрол на предоставените държавни помощи и др.

България изпълнява ангажиментите си по отношение на изграждането и укрепването на административния капацитет на органите с отговорности в областта на антигръста и държавните помощи.

Антигръст

От 1991 г. в България съществува независим специализиран орган за защита на конкуренцията.

С новия Закон за защита на конкуренцията в сила от 1998 г. и в следствие с измененията и допълненията в закона, компетенциите на Комисията за защита на конкуренцията бяха разширени. Те са в пълно съответствие с изискванията на ЕС по отношение на правомощията, с които трябва да разполага всеки национален антигръстов орган.

През м. октомври 2003 г. беше избран нов състав на КЗК. Той се състои от 7 члена - четирима от които са юристи, а трима - икономисти.

КЗК се подпомага от администрация. От месец ноември 2003 г., тя има усъвършенствана управленска структура, изградена в съответствие с приетия Устройствен правилник. В специализираната администрация има 6 дирекции: “Антитръст и концентрации”; “Политика на държавното подпомагане на предприятията”; “Нелоялна конкуренция”; “Секторни анализи” и “Европейска интеграция и политика на конкуренцията”.

Структурата е изградена на функционален принцип, което позволява звената да се специализират по текстовете на ЗЗК- антитръст, държавни помощи, нелоялна конкуренция.

Числеността на КЗК е 99 щатни бройки, включително изборните длъжности (7-те членове на комисията).

За да се осигури обучение на състава в тази нова за България правна материя, бяха осъществени редица дейности по проект ФАР 1999 “Усъвършенстване на административния капацитет за приемане достиженията на правото на ЕС в областта на конкуренцията”. За да се осигури непрекъснатост на процеса на обучение КЗК разработи проект “Twinning light”-2004, чиято цел е да се обучи състава за провеждане на проверки на място. Проектът беше одобрен от ЕК и ще стартира през есента на 2004г. За подготовката на България за пряко приложение на *acquis*, след присъединяването към ЕС, ще се реализира нов проект по програма ФАР 2004 “Подготовка на КЗК за пряко приложение на *acquis* в областта на конкуренцията и за съвместна работа с ЕК”.

Държавни помощи

България изгради органи с отговорности в областта на наблюдението и контрола на държавните помощи. Компетенциите на Комисията за защита на конкуренцията (орган, който контролира държавните помощи) и Министерството на финансите (орган, който осъществява наблюдение на държавните помощи) са ясно разграничени и уредени в ЗДП и ППЗДП.

България полага усилия за укрепване на административния капацитет на двата органа. В КЗК съществува специализирана дирекция “Политика на държавното подпомагане” с числен състав – 14 експерта.

В Министерството на финансите е изграден специализиран отдел “Държавни помощи”, който се състои от 8 души.

България изпълнява препоръката за усъвършенстване на експертните знания на състава, който е ангажиран с наблюдение и контрол на държавните помощи. От м. ноември 2003 г. се осъществява проект ФАР 2002 – BG 02/IB-FI 03 “Укрепване на административния капацитет за прилагане на *acquis* и усъвършенстване на системата за наблюдение и контрол на държавните помощи” между ДТИ-Великобритания, от една страна, и Министерството на финансите и Комисията за защита на конкуренцията, от друга.

В рамките на проекта, който ще приключи през м. април 2005 г., се осъществяват редица дейности, свързани с издигане на професионалните знания на

представителите на МФ, КЗК, други министерства и ведомства, служители от областните и общински администрации, съдии и прокурори.

Повече информация за дейността на компетентните органи може да получите на Интернет адресите на отдел “Държавни помощи” в Министерство на финансите www.stateaid-bg.org, и на www.cpc.bg – страницата на Комисия за защита на конкуренцията.

4. Права и задължения на гражданите и бизнеса

Политиката в областта на конкуренцията не е насочена конкретно към отделните индивиди, но изключително силно засяга ежедневието им. Тя се отразява на цените, върху търсенето и предлагането на стоки и услуги, върху устойчивостта на работните места, както и върху доста други аспекти. Поради това естествено право на всеки гражданин е да бъде осведомен за мерките, които държавата предприема в областта на конкуренцията в т.ч. и за какви цели се разходват събраните от данъци пари.

Правата и задълженията на бизнес средите могат да бъдат сведени най-общо до необходимостта от спазване на съществуващите режими и понасяне на правните последици при неспазването им. Пример за това е необходимостта предприятията получатели на държавни средства да бъдат запознати с нуждата от оценка на съвместимостта на финансирането с принципите на свободната конкуренция и рисковете при нарушаване на законовите правила - възстановяване на получените държавни помощи с 5 годишен давностен срок, както и възможностите на предприятията конкуренти да подадат оплакване пред компетентните органи.

След присъединяването на България към ЕС на българските стопански оператори ще бъде осигурен равноправен достъп до европейските пазари. Членството в ЕС ще повлияе положително върху инвестиционните планове на редица фирми, което ще се отрази и върху конкурентноспособността на българските фирми. По-големият единен Общ европейски пазар ще увеличи възможностите на потребителите да избират.

Въз основа на правилата на конкуренция, установени със ЗЗК и ЕСА, препращащо към принципите на *acquis*, българските предприятия, ще следва да спазват законовите забрани и ще могат да търсят защита пред КЗК и съда на своите права, произтичащи от разпоредбите на ЗЗК.

Така например те ще могат да защитят интереса и бизнеса си от налагане на високи цени, различни условия при сключването на еднакъв вид договори, разпределяне на пазари, отказ от доставка и други форми на злоупотреба, извършвана от лидерите на съответния пазар, ще могат да атакуват забранени споразумения, сключени между техни конкуренти, с които се установяват еднакви цени, нереални при ефективна конкуренция, или се налагат други ограничителни условия. Ще могат да се противопоставят на концентрации на стопанска дейност, извършени от техни конкуренти, в резултат, на които се установява или засилва господстващата им позиция на пазара, от което се уврежда конкуренцията и др.

След присъединяването на България към Европейския съюз тя, подобно на териториите на бившата ГДР, ще може да ползва режим за държавните помощи (чл.87.3, (а) от ДЕО, предвиден за насърчаване на икономическото развитие на райони в затруднено икономическо положение. Би могло да се очаква средствата от Структурните фондове на ЕС да помогнат по-осезаемо на отделни отрасли на икономиката и да създадат по-благоприятни условия за икономически растеж на страната.

Извършването на наблюдение и контрол на държавните помощи ще има положителен ефект върху обществото като цяло. Това, че те се отпускат по един прозрачен начин ще предотврати разхищението на обществени средства, чийто източник е държавният бюджет.

На основание действащото общо законодателство (ЗДП и ППЗДП), което регламентира контрола върху държавните помощи, предприятията могат да получават държавни помощи под различни форми (преференциални заеми, държавни гаранции, придобиване на недвижимо имущество под пазарни цени и др.), за насърчаване развитието на малки и средни предприятия, каквито са повечето от тях, за регионални инвестиции, за наемане на работна сила, за оздравяване и реструктуриране, когато са в затруднение, както и за други цели, описани конкретно в ППЗДП.

Контролът на държавните помощи защитава равнопоставеността на стопанските субекти, тъй като се разрешава само онова подпомагане, чиито цели съвпадат с обществения интерес (развитие на изостанали райони, стимулиране на малкия и средния бизнес, реструктуриране, научноизследователска дейност, обучение, преквалификация, подпомагане на фирми, които изпитват временни затруднения и др.), спестяват се държавни средства, които могат да се насочат към дейности, пряко свързани с повишаване на стандарта и качеството на живот на гражданите.

Постигането на прозрачност в процеса на разпределение на държавни помощи дава възможност обществото да проследява използването на парите на данъкоплатците, което е и своеобразна бариера пред нецелесъобразните и неправомерни мерки за помощ. От друга страна се създават условия самите стопански оператори да защитят своите икономически интереси, когато те са засегнати от предоставянето на несъвместима с правилата държавна помощ. Например, предприятия-конкуренти, чиито интереси са застрашени от нарушения на Закона за държавните помощи, могат да сезират контролиращия орган, който след съответното проучване прилага предвидените от закона мерки за възстановяване на ефективната конкуренция.

5. Преходни периоди

Република България не е договорила преходни периоди в областта на конкуренцията.

6. Сравнителен анализ на преходните периоди на другите страни кандидатки

Информацията е достъпна на английски език по отделни държави на адрес:
<http://europa.eu.int/comm/enlargement/negotiations/chapters/chap6/index.htm>

В резюме договореното по глава 6 от присъединилите се през 2004г. 10 държави е свързано с преустановяване предоставянето на несъвместими фискални мерки в Кипър, Унгария, Малта, Полша, Словакия.

Чехия и Словакия имат поети ангажименти за стоманодобивната промишленост, а Малта в областта на корабостроенето.

Литва, Латвия, Естония и Словения не са договорили преходни периоди.

7. Предстоящи промени в законодателството на РБългария

Към момента България е хармонизирала изцяло законодателството си в областта на конкуренцията и държавните помощи но тя е поела ангажимент да имплементира своевременно достиженията на правото на общността в националното си законодателство. Пример за това е необходимостта от своевременно адаптиране на ППЗДП с измененията в *acquis*.

8. Промени в живота на държавата и гражданите

След присъединяването на България към ЕС на българските стопански оператори ще бъде осигурен равнопоставен достъп до европейските пазари. Членството в ЕС ще повлияе положително върху инвестиционните планове на редица фирми, което ще се отрази и върху конкурентноспособността на българските фирми. По-големият единен Общ европейски пазар ще увеличи възможностите на потребителите да избират. Въз основа на правилата на конкуренция, българските предприятия, следва да спазват законовите забрани и могат да търсят защита пред КЗК и съда на своите права, произтичащи от разпоредбите на ЗЗК. Така например те могат да защитят интереса и бизнеса си от налагане на високи цени, различни условия при сключването на еднакъв вид договори, разпределяне на пазари, отказ от доставка и други форми на злоупотреба, извършвана от лидерите на съответния пазар, могат да атакуват забранени споразумения, сключени между техни конкуренти, с които се установяват еднакви цени, нереални при ефективна конкуренция, или се налагат други ограничителни условия. Могат да се противопоставят на концентрации на стопанска дейност, извършени от техни конкуренти, в резултат, на които се установява или засилва господстващата им позиция на пазара, от което се уврежда конкуренцията и др. След присъединяването на България към Европейския съюз тя, подобно на териториите на бившата ГДР, като област с по-слабо икономическо развитие спрямо останалите в общността ще може да продължи ползва режим за държавните помощи, предвиден за насърчаване на икономическото развитие на райони в затруднено икономическо положение. Би могло да се очаква средствата от Структурните фондове на ЕС да помогнат по-осезаемо на отделни отрасли на икономиката и да създадат по-благоприятни условия за икономически растеж на страната.

Извършването на наблюдение и контрол на държавните помощи има и ще има положителен ефект върху обществото като цяло. Това, че те се отпускат по един прозрачен начин ще предотврати разхищението на обществени средства, чийто източник е държавният бюджет. На основание действащото законодателство, което регламентира контрола върху държавните помощи, предприятията могат да получават държавни помощи под различни форми (преференциални заеми, държавни гаранции,

придобиване на недвижимо имущество под пазарни цени и др.), за насърчаване развитието на малки и средни предприятия, каквито са повечето от тях, за регионални инвестиции, за наемане на работна сила, за оздравяване и реструктуриране, когато са в затруднение, както и за други цели.

Контролът на държавните помощи защитава равнопоставеността на стопанските субекти, тъй като се разрешава само онова подпомагане, чиито цели съвпадат с обществения интерес (развитие на изостанали райони, стимулиране на малкия и средния бизнес, реструктуриране, научноизследователска дейност, обучение, преквалификация, подпомагане на фирми, които изпитват временни затруднения и др.), спестяват се държавни средства, които могат да се насочат към дейности, пряко свързани с повишаване на стандарта и качеството на живот на гражданите.

Постигането на прозрачност в процеса на разпределение на държавни помощи дава възможност обществото да проследява използването на парите на данъкоплатците, което е и своеобразна бариера пред нецелесъобразните и неправомерни мерки за помощ. От друга страна се създават условия самите стопански оператори да защитят своите икономически интереси, когато те са засегнати от предоставянето на несъвместима с правилата държавна помощ. Например, предприятия-конкуренти, чиито интереси са застрашени от нарушения на закона могат да сезират контролиращия орган, който след съответното проучване прилага предвидените от закона мерки за възстановяване на ефективната конкуренция.

III. Имена и координати на отговарящите по глава 6 в МВнР и по министерства.

Председателството на работната група по глава 6 е съвместно и се осъществява от една страна от г-жа Весела Антонова член на Комисия за защита на конкуренцията и г-н Илия Лингорски, заместник министър на финансите.

В списъка на членовете на работната група по гл. 6 от страна на МВнР е включен г-н Петър Стефанов.

IV. Адреси за допълнителна информация

Допълнителна информация по законодателството и практиката в областта на конкуренцията може да се получи в Комисията за защита на конкуренцията, бул. "Витоша" № 18 и на Интернет адрес www.cpc.bg.

Комисията разполага с богата специализирана библиотека. Тя издава годишни доклади, чиято цел е да запознае широк кръг от специалисти, представители на икономическата и правна общност и стопанските субекти, опериращи на българския пазар с практиката на КЗК по приложението на ЗЗК и ЗДП.

Информация за дейността по наблюдението на държавните помощи може да се получи в Министерството на финансите, дирекция "Външни финанси", отдел "Държавни помощи", ул. "Раковски" № 102

Създадена е актуализирана страница в Интернет с адрес: www.stateaid-bg.org. Тя включва българското законодателство по държавните помощи и съответното европейско законодателство на български и английски език, обучителен пакет, включващ въведение в материята за държавните помощи, и наръчник на ръководителя, всички видове нотификационни форми, форма за годишния доклад, терминологичен речник, ръководство за държавните помощи, рубрика въпроси и отговори и др. В списание “Бюджет” на МФ се публикуват статии, годишни доклади, проблеми от практиката по наблюдението на държавните помощи.

V. Речник на понятията

Речник на често използвани термини в областта на конкуренцията може да бъде открит на адрес:

http://www.cpc.bg/glossary/_a.php

VI. Речник на абривиатурите

ЗДП- Закон за държавните помощи

ППЗДП-Правилник за прилагане на закона за държавните помощи

ЗЗК-Закон за защита на конкуренцията

КЗК- Комисия за защита на конкуренцията

МФ- Министерство на финансите

ЕСА-Европейско споразумение за асоцииране

ДЕО-договор за учредяване на Европейската общност

ЕК-Европейската комисия

ЕС-Европейски съюз

ГД-генерална дирекция